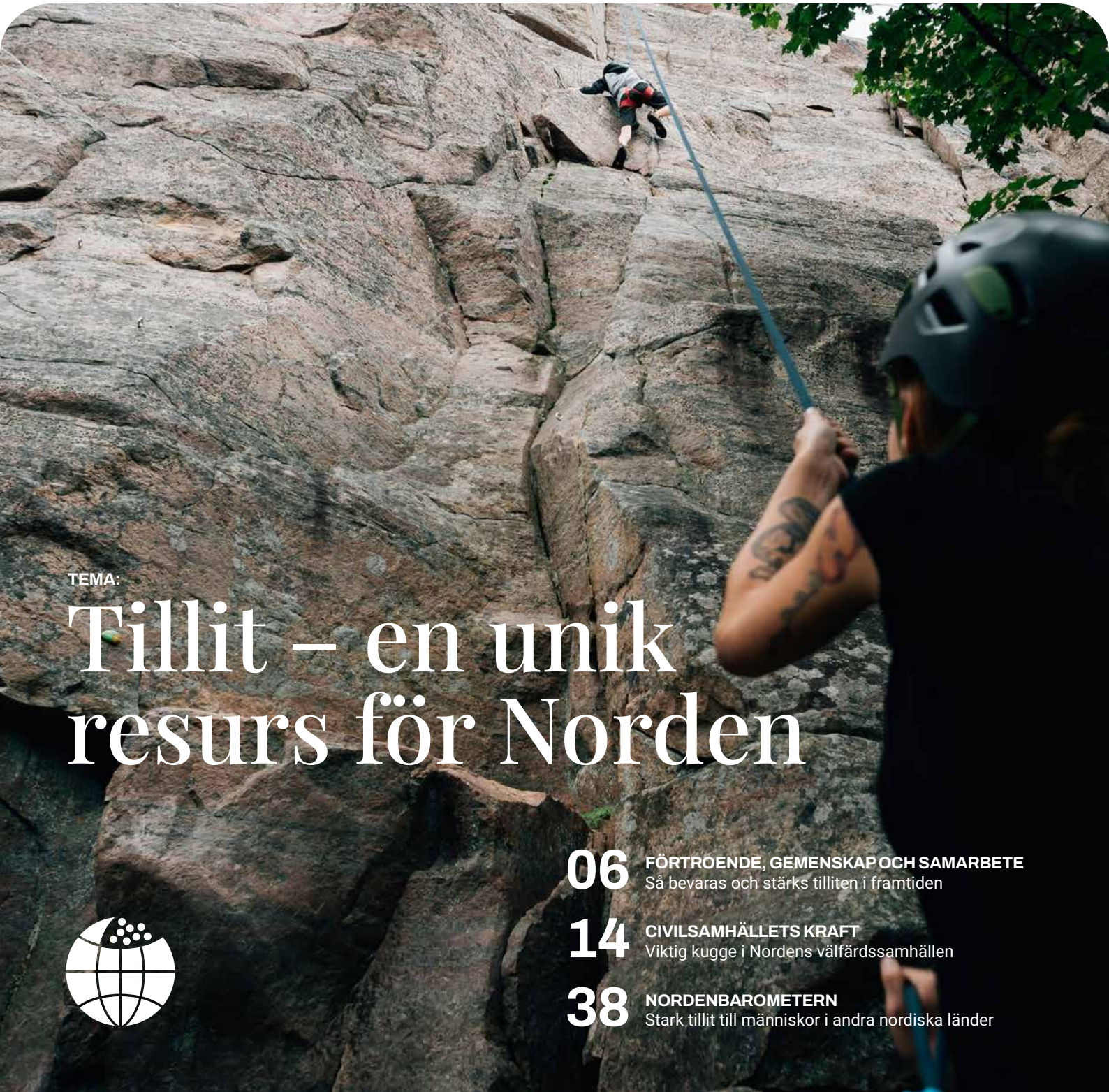
EN PUBLIKATION FRÅN FÖRENINGEN NORDEN | 2025/2026

Nordperspektiv

För människors delaktighet i samhällsutvecklingen

TEMA:

Tillit – en unik resurs för Norden

06 **FÖRTROENDE, GEMENSKAP OCH SAMARBETE**
Så bevaras och stärks tilliten i framtiden

14 **CIVILSAMHÄLLETS KRAFT**
Viktig kugge i Nordens välfärdssamhällen

38 **NORDENBAROMETERN**
Stark tillit till människor i andra nordiska länder

Innehåll

04 LEDARE
Josefin Carlring, Föreningen Norden

06 NORDENS GULD
Tillit skapar välstånd, trygghet och gemenskap i Nordens länder

12 INTERVJU
Jessica Rosencrantz, EU-minister med ansvar för nordiska frågor

13 INTERVJU
Kristina Háfoss, rådsdirektör för Nordiska rådet

”I den här utgåvan av Nordperspektiv sätter vi ljuset på tilliten i Norden – och hur vi tillsammans kan bidra till att bevara och stärka den.”

14 CIVILSAMHÄLLETS BETYDELSE
Föreningar och ideella krafter lägger grunden för tilliten i Norden

20 TILLIT VÄXER I GEMENSKAP
Genom samarbete och förtroende stärker Scouterna engagemanget

24 NORDENS SAMARBETSPRIS
Polisstationen mitt på gränsen vinner samarbetspriset 2025

26 NORDJOBB
Säsongsjobb skapar möten med andra nordiska kulturer

30 SAMTAL OM TILLIT
Workshopserie med nya perspektiv på tillit

34 REKOMMENDATIONER
Nu behövs initiativ för dialog med civilsamhället

36 ÅTAGANDEN
Föreningen Norden stärker dialogen mellan invånare och beslutsfattare

38 NORDENBAROMETERN
Hög tillit till människor i de nordiska länderna

Foto: Magnus Sandberg

Josefin Carlring, general-sekreterare, Föreningen Norden

Tillit är vårt gemensamma guld

Tillit är en av grundstenarna i det Norden vi känner i dag. Med Nordperspektiv vill vi lyfta fram tillitens betydelse för en positiv samhällsutveckling, och fördjupa samtalet om hur tilliten stärks och bevaras i en orolig tid.

Tillit är Nordens guld. Att invånare känner tillit till beslutsfattare, institutioner och till varandra lägger en stabil grund för samarbete i vår region och gör våra samhällen mer motståndskraftiga vid kriser. När tilliten brister går mycket förlorat som är svårt att reparera.

Tillit handlar om mer än bara dig och mig. Tillit handlar om oss. Tilliten har byggt det Norden vi känner i dag, och det Norden vi vill bygga för framtiden. När vi har tillit till varandra blir ett plus ett tre. Som Louise Bringselius på Handelshögskolan i Stockholm säger i en av artiklarna: *”Tillit är det som skapar samhället. Det som finns mellan oss. Tilliten binder ihop, skapar gemenskap och leder till mer samarbete. Tillit handlar också om att vi inte bara jobbar för vårt eget bästa. Tillsammans kan vi nå högre mål genom att göra avkall på egna intressen för det gemensammas bästa.”*

I den här utgåvan av Nordperspektiv sätter vi ljuset på tilliten i Norden – och hur vi tillsammans kan bidra till att bevara och stärka den. Vi får ta del av perspektiv från tillitsforskare, civilsamhälle, beslutsfattare och invånare.

I oroliga tider sätts tillit och samarbete på prov och då behöver vi stå samman både på ett politiskt plan och som befolkningar. Det här är inget vi kan ta för givet, vi behöver arbeta aktivt och långsiktigt för att bibehålla en hög nivå av tillit mellan människor.

För att komma närmare lösningarna på våra stora gränsöverskridande samhällsutmaningar behöver vi arbeta tillsammans. Vi behöver bygga långsiktiga och hållbara relationer över gränserna. Det är genom våra relationer vi bygger tillit och stärker vår gemensamma identitet – inte bara på individnivå utan också för våra samhällen i stort.

Vi behöver dessutom vara öppna och inkludera fler i samhällsbygget. Tillsammans behöver vi som individer, organisationer och samhällen prata om vad tillit, samhörighet och samarbete i Norden kan innebära – nu och för framtiden. Vi hoppas att du också vill vara med. ■

JOSEFIN CARLRING
Generalsekreterare Föreningen Norden

Foto: Toa Heftiba, Unsplash

”I oroliga tider sätts tillit och samarbete på prov och då behöver vi stå samman.”

Tillit – kittet som binder oss samman

Tillit är en grundpelare för välstånd, trygghet och gemenskap. I Norden har tilliten utvecklats till en kollektiv resurs – ett guld som skapar innovation, framgång och samhörighet. Men den kan inte tas för given. Vad krävs för att bevara och stärka tilliten i Norden i framtiden?

Text: Fayme Alm

I Norden har tilliten mellan individer och till institutioner utvecklats till en grundpelare för välstånd, trygghet och gemenskap. Enligt World Values Surveys senaste mätning (2017–2022) av tilliten människor emellan placerade sig Danmark på första plats, Norge på andra, Finland på tredje, Sverige på femte och Island på sjätte plats. Ett resultat som får regionen att sticka ut i ett globalt perspektiv. Men vad är egentligen tillit och hur kommer det sig att den växt sig så stark i Norden?

Louise Bringselius är docent i företagsekonomi med inriktning organisation och ledning på Handelshögskolan i Stockholm. Hon har ägnat mycket tid åt tillitsbegreppet i sin forskning och skrivit ett flertal böcker på temat.

– Tillit är det som skapar samhället. Det som finns mellan oss. Tilliten binder ihop, skapar gemenskap och leder till mer samarbete. Tillit handlar också om att vi inte bara jobbar för vårt eget bästa. Tillsammans kan vi nå högre mål genom att göra avkall på egna intressen för det gemensammas bästa, säger Louise Bringselius. Hon fortsätter:

– Gemenskapen skapar i sin tur trygghet. Vi ser att andra tror på oss och vi får möjlighet att prova vingarna och testa oss fram. Det finns en positiv syn på medmänniskorna i ett samhälle med mycket tillit.

Lars Svendsen är professor i filosofi vid Bergens universitet i Norge. Han ser tillit som en form av smörjmedel.

– Allt går lättare med tillit. Samhällen och organisationer som är karakteriserade av hög grad intern tillit gör genomgående det de ska mycket bättre än de med lägre nivå av tillit, säger han.

ETT AKTUELLT BEGREPP

I Nordiska ministerrådets rapport *Tillit – det nordiska guldet* från 2017 är guldet något som de nordiska ländernas samhällsprocesser under lång tid lyckats skapa. Men sedan rapporten publicerades har omvärldsläget förändrats – också för Norden. När nu samtliga nordiska länder är medlemmar i Nato har försvarssamarbeten intensifierats. Samtidigt har gemensamma frågor som klimatförändringar, AI, integration, demografi, desinformation och civil beredskap fått ökad aktualitet. Frågan om tillit tycks klättra högre upp på dagordningen igen.

I ett tal våren 2025 vid Nordiska rådets temasession i Helsingfors benämner Finlands president Alexander Stubb det nordiska guldet som ”ett stort och mätbart förtroende både för våra bärande samhällsinstitutioner och för våra medmänniskor” och liknar det vid ett ”otroligt värdefullt kollektivt mentalkapital”.

Samma vår hänvisar Svenska dagbladets chefredaktör Lisa Irenius till Nordiska ministerrådets rapport och kallar tilliten ett ”trumfkort”. Hon påpekar de fördelaktiga förutsättningarna som Norden har om de ”värnar sitt guld”. Tilliten bidrar både till att ▸

De nordiska länderna har fem av de sex översta placeringarna i en global undersökning om tillit mellan människor.

Foto: Kamil Klyta, Unsplash

Louise Bringselius, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm

Foto: Li Fernstedt

Foto: Mitchell Luo, Unsplash

göra oss rika och att öka livskvaliteten, skriver hon.

SAMHÄLLETS SMÖRJMEDEL

Bo Rothstein är seniorforskare vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet. Även han pekar på tillitens värde som smörjmedel. 2022 utkom boken ”Social tillit i höglitarlandet Sverige” som han skrev tillsammans med forskarkollegan Sören Holmberg. Boken bygger på insikter från årliga mätningar av den sociala tilliten i Sverige sedan 1990-talet. Bo Rothstein framhåller tillitens betydelse vid professionellt samarbete och ekonomiska uppgörelser.

– Vi befinner oss ofta i situationer där vi inser att om vi samarbetar kommer alla att tjäna på det. I samhällen med låg tillit kommer många parter inte till ett sådant fördelaktigt utbyte, säger han.

NORDENS FRAMGÅNGSRECEPT

Att tillitsnivån blivit så hög just i Norden finns det olika förklaringar till. Nordiska ministerrådets rapport berättar att den nordiska tilliten tar sitt avstamp i framväxten av de stora folkrörelserna under andra hälften av 1800-talet. Här nämns att många av de nordiska organisationerna, i en internationell jämförelse, påfallande ofta varit frivilliga, lokalt förankrade och medlemsbaserade.

Louise Bringselius framhåller de fackliga organisationerna som ett bra exempel.

– De har varit en framgångsfaktor för tilliten. Arbetet är viktigt, men också jämlikheten samt att det finns långsiktighet i relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare, säger hon.

I organisationer med hög tillit får arbetstagare större handlingsutrymme, möjlighet att testa nya arbetssätt och komma med innovationer.

– Att vi i Norden toppar innovationslistorna hänger också ihop med tillit, säger Louise Bringselius.

Hon ser även bondesamhället som en viktig förklaring till den starka tilliten, där självvägande bönder med stort oberoende samtidigt värnade det lokala samhället.

Bo Rothstein svarar med ett kinesiskt ordspråk – Fisken ruttnar från huvudet – när han ger sin förklaring till varför tillitsnivån är så hög i Norden.

– Lever du i ett samhälle med inkompetenta och korrupta läkare, poliser och åklagare som du inte kan lita på ställer du dig frågan: Varför lita på folk i andra sammanhang? Samtidigt är det yrkesgrupper du är beroende av och då kanske du själv också agerar korrupt eller sysslar med ljusskygga saker.

REFORMER VISADE VÄGEN

Under första hälften av 1800-talet var de nordiska samhällena korrupta, men något avgörande inträffar under seklets senare del, menar Bo Rothstein.

– Då sker en dramatisk förändring när en stor mängd reformer införs. Vi får lagar mot korruption, avskaffar nepotism och inför meritrekrytering.

”Det är avgörande att vi utvecklar en färdighet som vi tror att vi glömt. Att lyssna på varandra för att kunna föra dialoger i stället för monologer som kraschar.”

Foto: Simen Kjellin

Lars Svendsen, professor i filosofi vid Bergens universitet, Norge

Det ger högre kvalitet på tjänstemännen. Från början av 1900-talet kan offentliga tjänstemän i Danmark och Sverige dömas för korruption. Det ger tämligen pålitliga, icke-korrupta och rimligt effektiva institutioner, säger han.

– Dessa förändringar är skälet till att välfärdsreformer kunde införas. Det hade inte gått om man inte hade kunnat lita på dem som skulle genomföra detta.

Även Lars Svendsen pekar på välfärdsstatens betydelse och instämmer i att den har spelat roll för tillitens utveckling i Norden, men inte ensam.

– Hos ättlingar till skandinaver som utvandrat till Nordamerika har man sett att deras tillitsnivåer fortsätter ligga högre än hos genomsnittsamerikanen. Varför vet vi ännu inte, säger han.

Vad man vet är att faktorer som en stark rättsstat, hög grad av homogenitet och hög utbildningsnivå korrelerar med högre nivåer av tillit. Men det finns också en fjärde faktor, som Lars Svendsen framhåller och ser som den mest överraskande.

– Det är individualismen. Ett mer individualistiskt samhälle har högre nivå av tillit än ett kollektivistiskt. Ju mer individualistisk du är desto mer måste du i högre grad lita på främmande personer. I mer kontrollerade samhällen är tilliten mycket mer förbehållen den egna gruppen.

Att detta påstående är överraskande beror på att det inte passar in i vår egen syn på de nordiska länderna, menar Lars Svendsen.

– Vi i Norden tänker inte på våra samhällen som väldigt individualistiska. Men välfärdsstaten är en maskin som producerar individualism eftersom den reducerar beroendet av familjen, säger han.

HOT MOT TILLITEN

Trots att tillitsnivån är mycket hög i de nordiska länderna över tid kan den utmanas. Det är också något som Nordiska ministerrådets rapport är tydlig med. Där står: ”*Även om det finns flera tuffa utmaningar kan man konstatera att frågan om framtiden för den sociala tilliten i samhället inte är ödesbestämd utan på många sätt ligger i politikers och andra beslutsfattares händer*.”

Att upprätthålla kvaliteten i de offentliga myndigheterna och förvaltningarna, anser Bo Rothstein är den största utmaningen.

– Vi har till exempel problem med ökat inflytande av brottslig verksamhet i delar av den svenska offentliga förvaltningen, säger han.

Kriminalitetens betydelse för tilliten är något som också bekymrar norske Lars Svendsen.

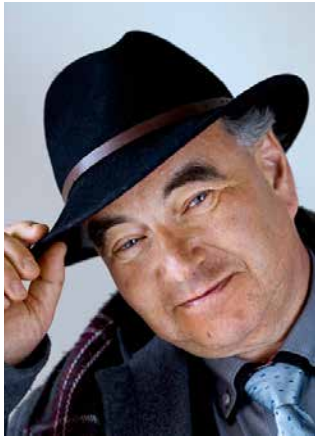
– En stat har många uppgifter. Den allra mest grundläggande är att skydda medborgarnas rättigheter. I dag ställs frågor om ordningsmaktens förmåga att upprätthålla ordning med tanke på gängkriminaliteten. Mister du medborgarnas tillit kan mycket kollapsa förbluffande snabbt, säger han

Lars Svendsen nämner också de nordiska ländernas alltmer åldrande befolkning som en utmaning för tilliten liksom den militära upprustningen som han tror kommer ta resurser från välfärden. ▸

Foto: Fellipe Ditadi, Unsplash

Den nordiska modellen bygger på en uppdelning där politik och förvaltning skiljs åt.

Bo Rothstein, seniorforskare vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet

VART ÄR TILLITEN PÅ VÄG?

Louise Bringselius ser två helt motsatta trender som kämpar mot varandra, och så är det ofta i samhällen under stark förändring, säger hon.

– Ena trenden är att vi blir alltmer medvetna om tillitens betydelse. Vi måste tro på varandras förmågor och goda vilja. Den andra trenden är en auktoritär trend där beslutsfattare misstror medarbetare och medborgare, såsom forskare, tjänstepersoner och invandrare. I stället växer populism och vetenskapsskepsis. Globalt sett går tilliten tillbaka.

Men inte i Sverige. SOM-institutet – Samhälle, Opinion och Medier – vid Göteborgs universitet har i sina årliga mätningar kunnat konstatera att Sverige behåller sina höga nivåer av social tillit, även i oroliga tider. Även i övriga nordiska länder finns det få tecken på att tilliten är på tillbakagång.

– Sedan vi på SOM började mäta tillit i den första mätningen 1986 har vi inte kunnat se att nivån sjunkit även om Sverige efter det blivit ett mycket mer etniskt heterogent land, säger Bo Rothstein.

STARKA PROFESSIONER

Nordens starka och solida offentliga institutioner och den tillit som medborgarna har till dem är en förklaring till den höga tillitsnivån, menar både Bo Rothstein och Lars Svendsen, liksom

”Tillit handlar också om att vi inte bara jobbar för vårt eget bästa. Tillsammans kan vi åstadkomma högre mål genom att göra avkall på egna intressen för det gemensammas bästa.”

Louise Bringselius. Hon följer även ett annat spår och pekar på den nordiska modellen där politik och förvaltning skiljs åt. Det finns ett samspel, där politiker förstår när de ska kliva fram alternativt kliva tillbaka, lyssna och lita på experter, säger hon.

En annan förklaring till robustheten hos den nordiska tilliten som Louise Bringselius ger är starka yrkesgrupper.

– Lärare, vårdpersonal, poliser och domare är kärnprofessioner som medborgarna möter. Det är yrkespersoner som är välutbildade och starka och organiserade i professionsförbund. När krisen kommer träder de fram och vill ta ansvar, säger hon.

VAD KAN VI SJÄLVA GÖRA?

Vad kan vi som individer göra för att bevara, stärka och utveckla den sociala tilliten? Lars Svendsen ser flera möjligheter:

– Du kan visa andra tillit. Då finner du att andra är värda din tillit. De flesta människor är bra människor och går att lita på. Kommer jag inte bli lurad? Jo, det kommer du bli. Du kommer gå på en mina. Men priset för ett liv med misstro är högre än att gå på en mina, säger han.

Ytterligare möjligheter för att stärka tilliten är att engagera sig i lokalsamhället i större politiska frågor. Då menar Lars Svendsen att särskilt ett av våra sinnen stimuleras.

– Det är avgörande att vi utvecklar en färdighet som vi tror att vi glömt; att lyssna på varandra för att kunna föra dialoger i stället för monologer som kraschar. Dessutom blir vi mer emotionella än sakliga i den politiska debatten. Det är dokumenterat. Vi använder numera känslouttryck mycket mer och alla anser att min känsla är den mest rättfärdiga, säger Lars Svendsen.

FRÅN TOPPEN TILL BOTTEN

Men vem är det som har störst ansvar för tilliten i ett samhälle? Bo Rothstein anser att ansvaret ligger på alla nivåer inom det offentliga.

– Från generaldirektören till enskilda, som sjuksköterskan och förskolläraren.

Här har vi fisken igen, den som ruttnar från huvudet och nedåt. Eller som Louise Bringselius uttrycker det:

– Forskning visar att tillit börjar i toppen. Hos dem med mest inflytande och auktoritet. Visar chefen tillit till sina medarbetare sprider det sig. Av betydelse är även de tyckare eller influencers som påverkar många via sociala medier. När de uttrycker misstro mot myndigheter och grupper i samhället riskerar vi att det får stor betydelse för följarnas tillit.

Lars Svendsen svarar med en motfråga: Vad är samhället? Och levererar själv svaret:

– Det är vi. Vi har ansvar för att bevara tilliten. Men det innebär också att vi ska ställa politiker till svars, säger han och påpekar att det finns en viktig skillnad på tillit i auktoritära respektive demokratiska samhällen.

– Auktoritära samhällen kräver blind tillit. I demokratiska ber politikerna om tillit, säger han.

Och som framhållits även från olika håll:

– Tillit är något som tar lång tid att bygga upp, men som går snabbt att rasera. ■

Foto: Getty Images/Unsplash

”Utan tillit stannar hela maskinen”

Ulf Andreasson är författaren till rapporten ”Tillit – det nordiska guldet” och den som myntade begreppet. Men varför skrevs den och hur mottogs den?

Du skrev rapporten 2017 i egenskap av analytiker på Nordiska ministerrådet. Vad var bakgrunden?

– Nordiska ministerrådets dåvarande generalsekreterare Dagfinn Høybråten tog initiativ till rapporten. Han noterade att frågan om tillit hade börjat uppmärksammas i flera olika nordiska länder och uppfattade att den med fördel kunde genomlysas utifrån ett nordiskt perspektiv.

Vad var signifikant med arbetet?

– Att rapporten ganska pedagogiskt förklarar tillitens samhälleliga rötter och betydelse. Våra nordiska samhällen är så lika och tilliten utgör själva smörjmedlet i samhällsmaskinerna. Utan det stannar hela maskinen. Dessutom ger rapporten övergripande rekommendationer för hur vi ska kunna upprätthålla tilliten och hur mycket vi står att förlora om vi misslyckas.

Hur mottogs rapporten?

– Jag blev häpen över mottagandet. Det är en av de saker som jag är mest stolt över i min karriär, att rapporten varit en viktig del i att lyfta diskussionen om tillit i de nordiska samhällena.

Skulle det vara någon skillnad att producera rapporten i dag?

– En stor skillnad hade varit att i dag är frågan om tillit betydligt mer uppmärksammad än vad den var då. Den skulle sannolikt därför inte få samma uppmärksamhet nu.

”Gemensamma lösningar är vägen framåt”

Tilliten i Norden gör det nordiska samarbetet starkare och politikens ansvar är att säkerställa att förtroendet har rätt förutsättningar för att växa. Det säger Sveriges EU-minister med ansvar för nordiska frågor, Jessica Rosencrantz.

Text: Sandra Zetterman

Tillit brukar lyftas fram som något betydelsefullt och karakteristiskt för de nordiska länderna. Vad har du för tankar kring det?

– Tilliten märks i vardagen, i förtroendet mellan människor, i tilliten till myndigheter och i det nordiska samarbetet. Det är en viktig del av varför våra samhällen fungerar så väl. Hög tillit gör det också mycket enklare att göra affärer med varandra, i ekonomiska termer heter det att transaktionskostnaderna blir låga. Sverige likväl som de andra nordiska länderna är relativt små, men när vi litar på varandra och agerar gemensamt får vi genomslag också i större sammanhang. Ja, nog finns det en hel del fog för att vår höga tillit kallas för ”Nordens guld”. Därför behöver vi fortsätta värna den – både i våra egna samhällen och i det nordiska samarbetet.

Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet

Jessica Rosencrantz, EU-minister med ansvar för nordiska frågor

Vilken roll och vilket ansvar har politiker för tilliten i ett samhälle?

– Tillit går inte att besluta fram, men politiken kan skapa de förutsättningar som gör att den växer i samhället. När lagen gäller lika för alla, domstolar är oberoende och makt utövas med transparens skapas förutsättningarna för tillit. Både mellan människor, affärspartners och gentemot myndigheter och makten. När grupper misstänkliggörs och rättsstatsprinciperna sviktar ökar däremot polariseringen, den generella tilliten sjunker och demokratin försvagas. En sådan utveckling måste motverkas konsekvent.

Vad kan politiker göra för att stärka tilliten i en orolig tid?

– I oroliga tider är det särskilt viktigt att politiken står för tydlighet, ansvarstagande och ett orubbligt stöd för rättsstatens principer. För mig har den senaste tidens prövningar bevisat att det inte handlar om att ha alla svar, utan om att visa att man tar människors oro på allvar och agerar med eftertänksamhet. Förutsägbarhet spelar också stor roll. När beslut upplevs som konsekventa, transparenta och väl förankrade stärks tilliten, även under osäkra omständigheter.

Du är en av de nordiska samarbetsministrarna. Hur påverkar det oroliga världsläget dialoger och samarbeten mellan politiker i de olika delarna av Norden?

– Det gör de nordiska samtalen än mer viktiga. När mycket förändras snabbt runt omkring oss finns ett värde i att kunna mötas i en gemensam värdegrund och en ömsesidig respekt. Jag upplever att dialogen mellan de nordiska länderna präglas av just det; öppenhet, förtroende och en vilja att hitta gemensamma vägar framåt. Samarbetet bygger på långsiktiga relationer och stark institutionell tillit, vilket ger oss en form av resiliens när omvärlden skakar.

Politiker av olika färger säger att det nordiska samarbetet är viktigare än någonsin – håller du med?

– Jag håller helt med. I en tid där omvärlden präglas av gränsöverskridande utmaningar behöver vi visa att samarbete, öppenhet och gemensamma lösningar är vägen framåt. Det nordiska samarbetet stärker oss både inåt och utåt. Det gör oss rikare, grönare och säkrare. ■

”Tillit är det som binder oss samman”

Med tillit som en av byggstenarna har de nordiska länderna lyckats skapa fred, vänskap, förtroende och några av de mest välmående befolkningarna i världen. Förhoppningsvis kan fler regioner inspireras av detta, säger Kristina Háfoss, rådsdirektör for Nordiska rådet.

Text: Sandra Zetterman

Tillit brukar lyftas fram som något betydelsefullt och karakteristiskt för de nordiska länderna. Vad har du för tankar kring det?

– Tillit är något av det viktigaste i våra nordiska länder och vår region. Tillit är limmet i våra samhällen och vårt samarbete – det som binder oss samman. Våra solidariska nordiska välfärdssamhällen bygger på tillit till att vi tillsammans med bland annat våra politiker och den offentliga sektorn kan skapa trygghet för oss alla.

Vilken roll och vilket ansvar har politiker för tilliten i ett samhälle?

– Om medborgarna ska ha tillit till att de lever i ett tryggt och gott samhälle måste de ha förtroende för dem som leder samhället – och här har politikerna en viktig roll. Medborgarna måste kunna lita på att politikerna gör sitt bästa, utifrån deras åsikter och värderingar, för att skapa ett så bra samhälle som möjligt för alla medborgare. Om medborgarna förlorar tilliten till politikerna förlorar de också tilliten till att landet, kommunen och samhället leds på ett bra sätt. Utan tillit finns ingen trygghet. Och utan trygghet finns en grogrund för populism, extremism och att samhörigheten försvagas.

Vad kan politiker göra för att stärka tilliten i en orolig tid?

– Politiker kan stärka tilliten genom ärlig, konstruktiv och respektfull dialog – särskilt med dem som de i grunden är oeniga med. Detta är en av hörnstenarna i en välfungerande demokrati. Tyvärr ser vi inte en särskilt konstruktiv och respektfull dialog på den globala politiska arenan just nu. Men det är glädjande att gång på gång se att nordiska politiska ledare går före och bidrar till en bättre och tillitsskapande dialog internationellt.

Hur påverkar det oroliga världsläget dialoger och samarbeten mellan politiker i de olika delarna av Norden?

– Under de nästan fem år jag har arbetat för Nordiska rådet har det skett stora förändringar som har påverkat världen, Europa och Norden – och därmed även samarbetet och dialogen i Norden och Nordiska rådet. Generellt sett har ett stärkt nordiskt samarbete inom krisberedskap, försvar och säkerhet varit huvudtemat.

Politiker av olika färger säger att det nordiska samarbetet är viktigare än någonsin – håller du med?

– Vi behöver alltid goda vänner, men särskilt behöver vi trygga vänner i osäkra tider. De nordiska länderna är både goda och trygga vänner. Vi befinner oss i en historiskt sett osäker tid, samtidigt som klimatförändringarna och utvecklingen inom digitaliseringen kräver internationella lösningar. Nordiskt samarbete och internationellt samarbete har större betydelse nu än någonsin tidigare.

– I de nordiska länderna visar vi i praktiken hur vi kan lyckas skapa fred, vänskap, förtroende och några av de mest välmående och lyckliga befolkningarna i världen. Låt oss hoppas att detta är resultat och erfarenheter som allt fler av världens politiker och ledare nu och i framtiden kommer att inspireras av för att skapa en bättre och tryggare framtid. ■

Foto: Caroline Roka

Kristina Háfoss, rådsdirektör för Nordiska rådet, före detta finansminister Färöarna

En unik resurs för innovation, gemenskap och demokrati

Civilsamhället har en bärande roll i att tilliten i Norden vuxit sig så stark. Genom ideella krafter, nya idéer och långsiktigt engagemang formas både välfärd och framtidstro.

Text: Fayme Alm

I Norden har tilliten växt sig stark. Förtroendet mellan människor, till institutioner och för gemensamma spelregler utgör ett osynligt kapital som gör samhället motståndskraftigt och utvecklingsbart. En viktig kugge i konstruktionen är civilsamhället i rollen som innovatör, gemenskapsbyggare och demokratiskola.

– I civilsamhället kan vi mötas och öka vår förståelse för varandra. Vi får chansen att skapa både en gemensam verklighetsuppfattning och ett gemensamt engagemang, säger Ariane Rodert, enhetschef för policydialog i Svenska kyrkan, Sveriges största medlemsorganisation.

Hon menar att förutsättningarna för att bygga ett långsiktigt förtroendekapital vilar på stabila institutioner.

– Förtroende för lagar, politiska och statliga myndigheter i en stabil demokrati är avgörande för tilliten. I ett sådant samhälle vågar och kan vi engagera oss. Utan tillit och förtroende har vi inget att ta av när något händer.

Patrik Schröder är samhällspolitiskt ansvarig på Fremia, en arbetsgivarorganisation för kooperation, civilsamhälle och välfärd. Han menar att en av civilsamhällets viktigaste egenskaper är att vara nyskapande. En egenskap som blir allt viktigare.

– Inom civilsamhället måste de ekonomiska och sociala modellerna hänga ihop vilket även gynnar samhällsutvecklingen. Vi ska fortsatt vara innovativa genom att kombinera dem.

NYA IDÉER UTVECKLAR SAMHÄLLET

Att utveckla nya idéer och tjänster är inget nytt för denna så kallade tredje sektor, med andra uppgifter än staten och marknaden. Ariane Rodert påminner om innovationer som *Mjölkdroppen*. Den startades i Stockholm 1901, en tid när fattigdomen var utbredd och spädbarnsdödligheten hög i Sverige.

– Katarina församling erbjöd näringsriktig komjölkblandning till de allra minsta behövande och blev Nordens första *Mjölkdroppen* och även föregångare till våra barnavårdscentraler. Så har det också varit med mödravården, hemtjänsten och skolorna. De var alla först initiativ från frivilligorganisationer. Det går inte att säga annat än att civilsamhället består av innovatörer som bidragit till vårt välfärdssamhälle, säger Ariane Rodert.

IDEELLA KRAFTER

Frivilligarbetet fortsätter att engagera. Senaste statistiken från SCB konstaterar att det under 2023 fanns 163 900 ideella föreningar i Sverige. Föreningar som engagerar hälften av Sveriges befolkning, enligt rapporten *Många bidrar, få orkar bära: Ideellt arbete i Sverige 1992–2024* publicerad av Marie Cederschiölds högskola. Kartläggningen av vad rapportförfattarna kallar ”civilsamhällets mest värdefulla resurs – de ideella krafterna” visar att under 2024 arbetade cirka 52 procent av Sveriges befolkning någon gång ideellt. ▸

”En av civilsamhällets viktigaste egenskaper är att vara nyskapande. En egenskap som blir allt viktigare.”

Foto: Kajsa Göransson

Patrik Schröder, samhällspolitiskt ansvarig på Fremia, en arbetsgivarorganisation för kooperation, civilsamhälle och välfärd.

Foto: Colin Meg, Unsplash

– Civilsamhället är en demokratiskola. Det bygger på folkrörelsemodellen där demokratisk styrning är centralt, som att varje medlem ska ha en röst när beslut ska fattas, säger Ariane Rodert.

Störst betydelse har föreningarna för dem som saknar tillit till andra människor och heller inte litar på det offentliga samt för dem som inte hörs eller är nya i Sverige, resonerar Ariane Rodert och fortsätter:

– Det är i föreningarna människor från olika sfärer kan träffas över generationsgränser, grupptillhörighet och livssituation, säger hon, och pekar på föreningarnas uppdrag att verka inkluderande och bidra med folkbildning.

Civilsamhället och föreningslivet är förstås ingenting utan ideella krafter och medlemmar som vill och kan engagera sig. Tack vare dem blir civilsamhället inte bara en del av demokratin utan en oersättlig komponent som håller den vital och levande.

– I föreningarna utövar vi demokrati och gör något meningsfullt för oss själva och för andra. Tillsammans formar vi ett socialt kapital baserat på tillit. I föreningarna byter vi också åsikter och tankar med oliktänkande, säger Patrik Schröder.

”I civilsamhället kan vi mötas och öka vår förståelse för varandra.”

Foto: Brian Kyed, Unsplash

Foto: Klimahandledag

Under Klimahandledagen 2025 deltog över 250 000 danskar i lokala gemenskaper för att genomföra konkreta aktiviteter som främjar grön omställning.

Det ideella engagemanget inom idrottsrörelsen har legat på en hög och stabil nivå sedan början av 1990-talet, det visar en rapport från Marie Cederschiöld högskola.

Han poängterar också att det är viktigt att civilsamhället samarbetar över gränserna i Norden.

– Det gör att fungerande idéburna lösningar kan spridas snabbare mellan likartade välfärdssystem. Det ger större tyngd gentemot EU och regeringar och bygger samtidigt kapacitet inom ledarskap, ideellt arbete och beredskap. Jag tror att gemensamma mått och lärande kan synliggöra sektorns samhällsnytta, vilket också förbättrar besluten, säger Patrik Schröder.

Genom att samarbeta stärks samtidigt relationerna mellan individer.

– Tillit växer bland annat när människor möts i konkreta projekt och löser problem ihop. Kanske är det särskilt viktigt med ungdomsutbyten där gemensamt arbete skapar positiva erfarenheter, säger Patrik Schröder.

MOTIV FÖR ENGAGEMANG

Varför man väljer att engagera sig skiljer sig åt mellan olika individer. Ariane Rodert menar att det sker en form av interaktion när personen blivit aktiv i en förening.

– Viljan att ge växer när du får något tillbaka och vice versa, säger hon.

Patrik Schröder har sett att motiven för att engagera sig varierar något över tid. Hans uppfattning är dock att det inte handlar om att antingen göra det för egen utvecklings skull eller för att vilja hjälpa andra, det är kombinationen.

– Du behöver bara komma in i en organisation för att se att det inte är antingen eller, säger Patrik Schröder, och berättar om mannen som inte ville fira jul ensam. ▸

Foto: Erik Cronberg

Ariane Rodert, enhetschef på enheten för policydialog i Svenska kyrkan och ledamot i Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

Föreningslivet erbjuder oändliga möjligheter för människor från olika sfärer att mötas.

– Han sökte sig till en större lokal där en frivilligorganisation arrangerade julfirande dit alla var välkomna. Gjorde han då en insats för sig själv eller för andra?

Rapporten om ideellt arbete från Marie Cederschiölds högskola konstaterar att en större grupp av Sveriges befolkning lägger mindre tid på ideellt arbete, medan en mindre grupp bidrar med ett större antal timmar samt att det finns en ökning av ”episodiskt ideellt arbete, där individer engagerar sig under kortare perioder eller för specifika projekt snarare än kontinuerligt över längre tid”.

– Vid flyktingmottagandet 2015 blev det spontana hjälparbetet tydligt. Frivilligorganisationer ordnade informationsmöten när flyktingarna började komma och vi visste att de skulle bli fler, men mötena fick ställas in för ingen dök upp. Senare var det hundratals som ville hjälpa till, säger Patrik Schröder.

Vad som då saknades hos organisationerna var en krisberedskap för att ta emot stora mängder frivilliga med kort varsel. Det skapade frustration hos den som ville göra en viktig insats ”nu”.

– Arbetet med att ta vara på ideellt engagemang har utvecklats genom erfarenheter som gjorts vid flyktingmottagande, bränder och pandemi.

Frivilliga krafter

Civilsamhället och föreningslivet är ingenting utan ideella krafter och medlemmar som vill och kan engagera sig.

Foto: Carl Tronders, Unsplash

”I föreningarna utövar vi demokrati och gör något meningsfullt för oss själva och för andra. Tillsammans formar vi ett socialt kapital baserat på tillit.”

Men ofta krävs utbildning och övning. Att köra en bandvagn eller att vara nära barn kräver både kunskap och kontroll.

NEDDRAGNINGAR OROAR

Patrik Schröder ser ett minskat deltagande i civilsamhället från statens sida och han upplever att det i dag är tuffare att verka som ideell organisation. Statens roll har förändrats, menar han.

– Det har skett neddragningar i bidrag och vi har inte samma resurser nu som tidigare. Samtidigt vill staten lämna över mer ansvar till civilsamhället och ställer nya krav på hur arbetet civilsamhället och staten emellan ska fungera. Tillit tar lång tid att bygga upp men kan raseras ganska snabbt.

Även Ariane Rodert oroas över minskat utrymme för civilsamhället och pekar på det faktum att allt fler av världens länder nu går mot ett mer auktoritärt ledarskap.

– Civilsamhället måste stå upp och stå stadigt för att skydda människovärdet och våra fri- och rättigheter. De ifrågasätts nu av många.

Civilsamhället behöver därför erkännas och synliggöras i större omfattning, särskilt med tanke på stora samhällsomvandlingar som klimatförändringar och krigshot på nära håll, anser hon.

– En grundpendlare i en välfungerande öppen demokrati är aktiva invånare. Som att vi mellan valen vart fjärde år fortsätter det offentliga samtalet om samhället för att värna demokratin och de mänskliga rättigheterna. Då stärker vi också tilliten, säger Ariane Rodert.

Patrik Schröder å sin sida oroas för att samhället blivit mer individuellt och att vi verkar bry oss mindre om det gemensamma, men han hyser hopp.

– Jag tror engagemanget för det gemensamma finns kvar. Kanske ligger det och slumrar och kan aktiveras när man behöver gå man ur huse. Jag ser många positiva exempel på hur man utvecklas tillsammans. Det är roligt när du känner att du kan bidra, säger han. ■

Känslan av tillsammans

I scouternas värld växer tillit fram genom att barn och unga bjuds in till en gemenskap där friluftsliv och ansvarstagande är bärande ingredienser.

Text: Fayme Alm Foto: Eva Edsjö

Scouterna i Sverige seglar på en framgångsvåg, de senaste tio åren har medlemsantalet ökat med över 25 procent. Ett givet mått på framgång, men inte nödvändigtvis ett egenvärde.

– Vi ska inte bli fler för att bli störst. Vi ska bli fler för att unga gör världen bättre. Det är vår vision och den förverkligar vi med tillit, engagemang och gemenskap, säger Anna-Karin Hennig, generalsekreterare för Scouterna i Sverige (fram till oktober 2025).

”För att skapa tillit pratar vi mycket om vad som håller oss samman. Om varför vi finns.”

TILLIT MÅR BRA I GEMENSKAP

Vad Scouterna menar med en bättre värld utvecklar de i sin vision: en hållbar värld, en fredlig och demokratisk värld där unga är med och påverkar, och en inkluderande, jämställd och jämlik värld. I deras värdegrund kan man läsa att de vill förbereda unga för livet och vara en positiv kraft som tar ansvar för världen.

– Som scout agerar jag utifrån värdegrunden. Både för mig själv och för planeten vi bor på. För att skapa tillit pratar vi mycket om vad som håller oss samman. Om varför vi finns. Det finns möjlighet att göra gott och det gör vi tillsammans, säger Anna-Karin Hennig.

Konkret handlar det om att ge barn och unga en meningsfull fritid. Med gemenskap i centrum. Det är genom att ge sig ut på äventyr – stora som små – som scoutrörelsens vision och värdegrund utvecklas till något större, förklarar Anna-Karin Hennig.

– Scoutlivet ger barn och unga chansen att känna gemenskapen som uppstår när de testar nya saker och lyckas. Liksom när de misslyckas och det visar sig att det går bra ändå när man gör det tillsammans. Då är det bara att pröva igen. Barn behöver testa det de inte trodde att de kunde eller visste att de ville. Så skapar vi tillit och robusta, trygga, ansvarstagande och lyssnande människor, säger Anna-Karin Hennig.

PLANTSKOLA FÖR LEDARSKAP

Scouterna bjuder också på ett annat slags äventyr, förklarar Anna-Karin Hennig. Som att kunna leda både sig själva och andra i en grupp eller att leda arrangemang i olika storlekar.

– Som scout får du lära dig att samarbeta. Att leda och att följa. Det hänger ihop. Ibland får du förtroendet att leda. Ibland att följa den som leder. Oavsett är du en del av lösningen. Men det är ingen självklarhet att få vara ledare. Det är ett förtroende. Och framför allt något du behöver få möjlighet att öva på.

VÄXANDE RÖRELSE

Sverige hade i början av 2025 drygt 83 000 scouter. Jämfört med ett år tidigare är det en ökning med drygt 1 300 nya medlemmar. Det ökande medlemsantalet har gjort att rörelsen nu är etablerad över så gott som hela Sverige. Ökningen beror enligt Anna-Karin Hennig på en långsiktig och systematisk strategi som scoutrörelsen började med redan för 25 år sedan.

Framgången har även andra förklaringar. Som att Scouterna är en organisation sprungen ur folkrörelsen och en medlemsrörelse som fylls på med nya åttaåringar varje år. Och att unga tidigt ges inflytande över verksamheten.

– Vi måste vara snabbrörliga och använda våra öron. Lyssna på de unga och se till att de har riktigt inflytande och kan påverka rörelsen, säger Anna-Karin Hennig. ▸

”Barn behöver testa det de inte trodde att de kunde eller visste att de ville. Så skapar vi tillit och robusta, trygga, ansvarstagande och lyssnande människor.”

Foto: Rickard Kilström

Anna-Karin Hennig, generalsekreterare, Scouterna

FÖR ALLA ÅLDRAR

Även vuxna har platser att fylla inom scoutrörelsen. Vuxna är med när scouterna har möten, drar ut på hajk eller vid stora läger – som vid jamboreen i Norge i somras.

– De är med för att lyssna och stödja och kratta lite. Insikten om detta är central.

Anledningarna att gå med i en scoutkår kan skifta. Anna-Karin Hennig ger som exempel en åttaåring som kanske puttas in i rörelsen för att få en aktivitet att fylla ut veckan med.

– Men relativt snart skiftar det från att gå på scoutmöten till att jag är scout och då kommer ge-delen. När jag ger något till någon eller möjliggör något för någon får jag något tillbaka. Det är då jag kan utvecklas och känna glädje oavsett ålder.

Hon pekar också på vikten av att motverka andra trender i samhället, som minskad rörelse.

– Utrymmet för barn krymper. De rör sig mindre fysiskt och mindre utan sällskap samtidigt som världen kan kännas allt farligare. Men det uppstår en dynamik när du tillsammans med andra scouter, med naturen, djuren och planeten pysslar, lagar mat och bygger kojor, säger Anna-Karin Hennig. ■

Om Scouterna

Scoutrörelsen kom till Norden kort efter att den grundades av Robert Baden-Powell i Storbritannien 1907. Danmark var först ut och bildade scoutgrupper redan 1909, följt av Sverige, Norge och Finland 1910–1911. Island anslöt strax därefter, 1912.

Rörelsen växte snabbt och organiserades i flera olika förbund, ofta uppdelade efter kön, språk eller religiös tillhörighet. Under 1900-talet fick scouting en stark ställning i samtliga nordiska länder. I flera länder har tidigare parallella scoutförbund slagits samman till gemensamma nationella organisationer – som i Sverige, där olika scoutförbund gick samman till en gemensam organisation 2012.

Det nordiska samarbetet har alltid varit starkt och omfattar gemensamma läger, utbyten och gemensamt arbete inom världsscoutorganisationerna WOSM och WAGGGS.

I dag finns uppskattningsvis cirka 250 000 scouter i Norden (källa: Wikipedia).

250 000

Uppskattning av antalet scouter i hela Norden.

Sverige och Norge under samma tak

Eda-Eidskog polisstation ligger mitt på gränsen mellan Sverige och Norge. Det är den första stationen i världen där två länders polismyndigheter delar lokaler. Samarbetet belönades med Föreningen Nordens utmärkelse Nordens samarbetspris 2025.

Text: Julia Lindström

Jonas Wendel, enhetschef på den svenska sidan av polisstationen, och Arne Norevik, enhetschef på den norska.

Omgiven av hög granskog ligger nya Eda-Eidskog polisstation, med halva huset i Eda kommun i Sverige och andra halvan i Eidskog kommun i Norge. Rakt genom stationshuset löper en linje för att visa var landsgränsen går. Den gemensamma polisstationen som är den första i sitt slag har tilldelats Nordens samarbetspris.

– Eda–Eidskog polisstation är ett unikt exempel på hur nordiskt samarbete kan bidra till trygghet och samhörighet i en gränsregion. Vi i Föreningen Norden är övertygade om att vi måste samarbeta för att lösa vår tids stora samhällsutmaningar. Den norsk-svenska polisstationen är ett konkret bevis på att samarbete är möjligt även i väldigt svåra frågor, säger Josefin Carlring, generalsekreterare i Föreningen Norden.

GEMENSAMT ARBETE

Idén om en gemensam polisstation föddes ur ett mångårigt samarbete mellan svensk och norsk polis. När man för några år sedan såg behovet av att fördjupa samarbetet togs nästa steg för att bygga en polisstation som samlade norsk och svensk polis under samma tak. Men vägen dit har varit krokig och bygget har inneburit flera praktiska utmaningar.

– Först fick vi fundera: hur bred och djup är egentligen en landsgräns? Och när det var dags att börja gräva och lägga avloppsledningar uppkom problem med att svenska ledningar och svensk jord inte får hamna i Norge – och tvärtom, säger Jonas Wendel, enhetschef på den svenska sidan.

Men den största frågan handlar inte om jord utan om olika lagar. Tidigare har inte norsk polis varit beväpnad, vilket inneburit att svensk polis inte fått patrullera i Norge. Under sommaren 2025 kom dock ett tillfälligt beslut som innebär att norsk polis blir beväpnad. I skrivande stund arbetar norska justitiedepartementet för att få till ett permanent beslut som gör det möjligt för en patrull med en svensk och en norsk polis att köra gemensamt över gränsen.

MITT PÅ GRÄNSEN

Stationen är byggd rakt över gränsen och förutom den markerade linjen genom lokalen vittnar också detaljer som ett norskt och ett svenskt kylskåp på vardera sida om att stationen huserar två länder.

Syftet med stationen är att effektivisera samarbetet mot gränsöverskridande brottslighet. I byggnaden arbetar polis, politi, tull och toll tillsammans.

– Vi tar med oss olika kunskaper och kan använda alla fyra myndigheters gemensamma muskler och verktygslådor. Det kommer att bli ganska tufft att vara kriminell i gränsområdet framöver, säger Jonas Wendel.

Det är den första polisstationen i världen där två länder går samman

Nordens samarbetspris

Nordens samarbetspris delas ut årligen av Föreningen Norden med syfte att uppmärksamma betydelsen av att samarbeta över gränserna i Norden. Samarbetet ska skapa nytta för invånarna och ske över minst en nordisk gräns.

Foto: Polismyndigheten

Foto: Julia Lindström

Arne Norevik och Jonas Wendel tillsammans med kollegorna Ola Flisnes och Joakim Kristiansen i samband med utdelningen av Nordens samarbetspris.

”Det kommer att bli ganska tufft att vara kriminell i gränsområdet framöver.”

och bygger en gemensam station som ligger precis på gränsen med en del i vardera land.

– Att vi är först i världen innebär också att vi inte har någon med liknande erfarenhet att fråga om råd. Vi måste identifiera utmaningarna medan vi jobbar, säger Arne Norevik, enhetschef på den norska sidan av stationen.

SYMBOL FÖR SAMARBETE

Nordens samarbetspris ska uppmärksamma samarbeten över nordiska gränser som ger nytta för invånarna. Efter en öppen nominering utser en jury med nordiska representanter årets pristagare.

– Vi delar ut Nordens samarbetspris för att inspirera till nya samarbeten över gränser och ge en boost till dem som är mitt i de stora och små utmaningar som kan uppstå i ett samarbete. Genom att lyfta goda och konkreta exempel vill vi visa på möjligheter och uppmuntra till mer samarbete, säger Josefin Carlring.

Norsk och svensk polis från Eda-Eidskog är mycket nöjda med att tilldelas samarbetspriset.

– Vi blev väldigt glada och stolta, säger Jonas Wendel. Det känns som att många års arbete manifesteras i en fin utmärkelse.

– Ja, det är ett stort erkännande. Vi har tidigare upplevt att det varit viktigt lokalt, men ett sådant här pris skapar större spridning och visar på vilken betydelse som samarbetet har, säger Arne Norevik.

EN MODELL FÖR FRAMTIDEN

Att Eda-Eidskog fick Nordens samarbetspris beror inte bara på det praktiska arbetet mot brottslighet. Juryn såg också något symboliskt i projektet: en modell för framtidens gränsöverskridande samarbete.

– Om det här visar sig fungera bra kan det bli fler gemensamma stationer längs gränserna, säger Jonas Wendel.

Arne Norevik tror att effekten kan bli större än bara inom polisen:

– Vårt samarbete kan inspirera andra sektorer som redan i dag samarbetar, så som brandförsvar och ambulans. Kanske blir detta startskottet för liknande lösningar vid fler gränser i Norden. ■

”Hela Nordjobb bygger på tillit”

Fakta om Nordjobb

Nordjobb är ett arbetsmarknads- och mobilitetsprogram som förmedlar säsongsjobb, bostad samt kultur- och fritidsprogram till unga mellan 18 och 30 år. Programmet drivs av Föreningarna Norden. I Sverige är det Föreningen Norden Sverige som driver programmet.

Foto: Joshua Sortino, Unsplash

40 år och 30 000 säsongsjobb för unga i hela Norden. Så kan man summera arbetsmarknadsprogrammet Nordjobb. Men kan möjligheten för unga att arbeta i och uppleva en annan del av Norden också stärka tillit och samhörighet över gränserna?

Text: Sandra Zetterman

”För oss unga krävs det också tillit för att våga resa långt bort.”

Foto: Privat

Sylvester Fogedgaard Jønsson

Nordjobb har gett danske Sylvester Fogedgaard Jønsson möjligheten att ”komma under huden” på ett nytt nordiskt land. Eller flera nordiska länder, i hans fall. Genom Nordjobb har han fått uppleva Grönlands isberg, Islands vulkaner, Färöarnas klippor, Norges fjordar och Ålands öar.

– Nordjobb är mycket mer än bara ett sommarjobb. Sommarjobb kan du hitta hemma, men vem drömmer inte om att uppleva platser som Blå lagunen på Island? Med Nordjobb får du faktiskt möjlighet att göra det – utan att tömma bankkontot, säger Sylvester Fogedgaard Jønsson.

Han upptäckte Nordjobb när han flyttade hemifrån för att studera antropologi vid Århus universitet. Efter att ha googlat efter sommarjobb i Danmark såg Sylvester Fogedgaard Jønsson en annons där det söktes personal till företaget Royal Greenland i Qasigiannguit, Grönland.

– Jag tänkte, varför inte? En sommar på Grönland skulle inte bara vara en spännande upplevelse, utan också ge mig praktisk antropologisk erfarenhet.

ATT VÅGA BYGGER OCKSÅ PÅ TILLIT

Nordjobb skapar förutsättningar för gemenskap och tillit över gränser, menar Sylvester Fogedgaard Jønsson.

– Egentligen bygger hela Nordjobb på tillit. Arbetsgivare visar stor tillit genom att välkomna unga människor från hela Norden. De litar på att vi kan ta ansvar, bidra på jobbet och bli en del av lokalsamhället. Och samtidigt öppnar lokalsamhället sina dörrar för oss, säger han och fortsätter:

– För oss unga krävs det också tillit för att våga resa långt bort, möta en ny kultur och komma in i en vardag där du inte känner någon i förväg. Jag har själv vuxit mycket av det.

Sylvester Fogedgaard Jønsson har märkt att tilliten mellan människor kan variera i olika delar av Norden. När det växlande ö-vädret snabbt har vänt till det sämre har främmande människor plockat upp honom i sin bil längs vägen och erbjudit tak över huvudet eller en kopp kaffe.

– På öar som Island, Färöarna, Grönland och Åland känns tilliten nästan som en naturlag, den bara finns där inbyggd i vardagen.

I Köpenhamn, Oslo eller Stockholm ser det annorlunda ut, menar han.

– Det finns en tillit, men den är mindre personlig och mer beroende av system, lås och avtal. Vi har fortfarande höga nivåer av tillit, jämfört med många andra platser i världen, men den kommer inte automatiskt.

LOKALA FÖRTROENDEN

Mötet med andra nordiska kulturer har stärkt Sylvesters egen tillit, både till människor och till institutioner, men också till sig själv.

– Jag har lärt mig att tillit inte bara är något vi får, det är också något vi kan välja att ge. När du får uppleva hur snabbt du kan bli en del av en gemenskap i ett litet samhälle vill du själv vara den som öppnar dörren. Och det är kanske den största gåvan som Norden har gett mig, tron att vi kan hålla fast vid tilliten om vi var och en är villiga att föra den vidare. ■

Nya perspektiv med Nordjobb i Borås

Säsongsarbetare från Finland stärker verksamheten och ger nya perspektiv till vård- och äldreförvaltningen i Borås.

Helen Danbo är enhetschef på bemanningsenheten inom vård- och äldreförvaltningen i Borås Stad, som har samarbetat med Nordjobb de senaste tio åren.

– För oss är Nordjobb en värdefull partner som gör det möjligt att rekrytera unga säsongsarbetare från andra nordiska länder, främst Finland. Det stärker både verksamheten och bidrar till en ökad kulturell mångfald.

INTE UTAN UTMANINGAR

Det kan finnas utmaningar med att anställa en ung person från ett annat land. För många är det en stor omställning att flytta till ett nytt land, även om det bara är för en kortare period. Helen Danbo berättar att språket ibland kan upplevas som ett hinder i början, men i praktiken fungerar det väldigt bra då de använder både svenska och finska på arbetsplatserna. Ibland kan även administrationen ta lite extra tid, som att ordna samordningsnummer, men det brukar lösa sig. Fördelarna är desto fler.

– Vi får unga, motiverade medarbetare som bidrar med både språkkompetens och nya perspektiv. säger Helen Danbo.

Foto: Borås Stad

Helen Danbo, enhetschef vård- och äldreförvaltningen, Borås Stad

Foto: Mads Schmidt Rasmussen, Unsplash

”Nordjobb är mycket mer än bara ett sommarjobb. Sommarjobb kan du hitta hemma, men vem drömmer inte om att uppleva platser som Blå lagunen på Island?”

Öppnar upp Norden för unga

Det är Nordiska ministerrådet som finansierar Nordjobb. Frida Månsson, rådgivare inom arbetslivssektorn på sekretariatet i Köpenhamn, berättar om hur ministerrådet ser på programmet.

Hur bidrar Nordjobb till det nordiska samarbetet?

– Nordjobb stärker den gemensamma arbetsmarknaden genom att erbjuda unga jobb och genom att hjälpa arbetsgivare i behov av arbetskraft. Lika viktigt bidrar Nordjobb till en rörlig arbetsmarknad med mobilitet över gränserna.

Varför är det viktigt att unga får möjlighet att uppleva ett annat nordiskt land?

– Genom att bo, arbeta och delta i olika kultur- och fritidsprogram i ett annat nordiskt land får nordjobbare möjlighet att lära känna det nya landet, både vad gäller språk, kultur och normer. Detta i sin tur ökar chansen för att nordjobbarna i framtiden ser hela Norden som en möjlig plats för studier eller arbete.

Vilka förhoppningar har du för Nordjobb i framtiden?

– För att nå Nordiska ministerrådets vision 2030 om att bli världens mest hållbara och integrerade region har Nordjobb en viktig roll. Vår förhoppning är att Nordjobb fortsätter möjliggöra att allt fler ungdomar och unga vuxna ska kunna upptäcka ett annat nordiskt land.

Foto: Nordiska ministerrådet

Frida Månsson, rådgivare, Nordiska ministerrådets sekretariat

Att prata om tillit skapar tillit

Hur kan vi stärka tilliten mellan människor? Vilken roll spelar enskilda individer för tilliten i ett samhälle? Och vad händer när tilliten brister? Föreningen Norden bjöd in till en workshopserie på Nordiska museet för att utforska ämnet.

Text: Sandra Zetterman

”Det är viktigt att som enskild individ tänka på hur du bidrar till tillit, eller bristen på tillit.”

Foto: Magnus Sandberg

Louise Hellbom, Föreningen Norden

Under rubriken Tillit – Nordens guld? ville Föreningen Norden testa metoder för att stärka tilliten mellan människor. Förhoppningen var att genom att låta deltagarna mötas, utbyta perspektiv och samarbeta öka den mellanmänskliga tilliten.

– Vi har alla ett stort ansvar för tilliten i samhället, samtidigt som det är en kollektiv process och upplevelse. Det är lätt att se hur det börjar i det lilla. I hur vi bemöter varandra i vardagen, hur vi kommunicerar, hur vi tar ansvar för våra handlingar. Tillit byggs inte i första hand av institutioner utan av människor, säger Louise Hellbom, verksamhetsutvecklare på Föreningen Norden.

SAMTAL SKAPAR FÖRSTÅELSE

Under tre onsdagskvällar möttes människor i olika åldrar och med olika bakgrund på Nordiska museet i Stockholm för att utforska tillitens roll i vardagen och samhället. Gruppen närmade sig ämnet tillit som fenomen och fick möjlighet att dela med sig av egna tolkningar och erfarenheter. Redan tidigt blev det tydligt att deltagarna lockats av ett gemensamt behov: att samtala och reflektera kring ett ämne de tyckte var högaktuellt – tillsammans med människor de annars inte skulle ha mött.

Sumbu Temo såg workshopserien som en möjlighet att få lära känna sig själv bättre och se vem hon är i en grupp.

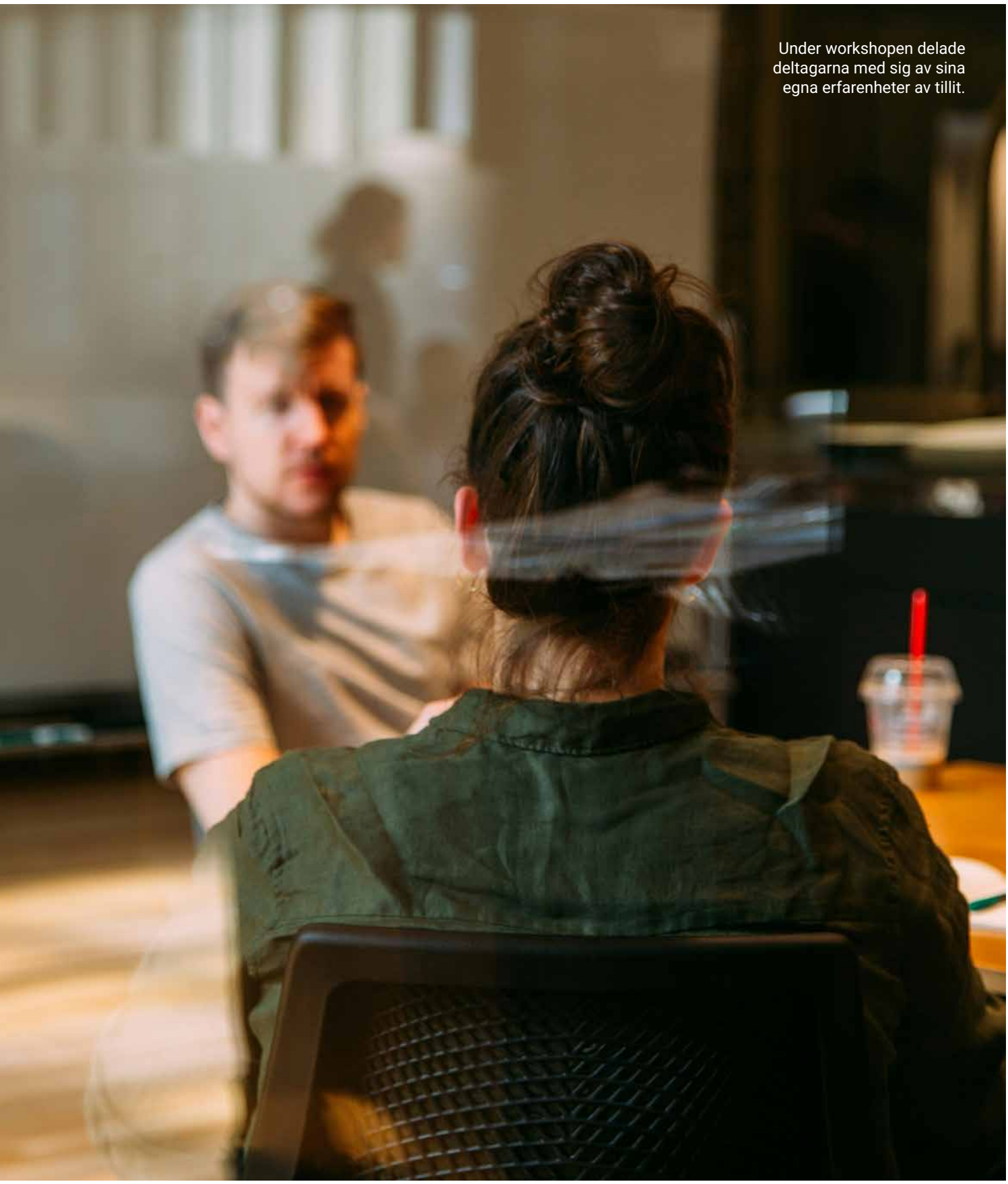
– Jag vill öva på att vara mer öppen för andra och se vad som händer när jag medvetet försöker skapa tillit och ha mod att öppna mig mer. Främst vill jag försöka hitta en förståelse för hur vi kan bli mindre polariserande i samhället, säger Sumbu Temo.

Hon säger sig ha funderat mycket kring den tillit, eller bristen på tillit, vi har för varandra i samhället. Men det var första gången som hon satt ner och pratade om ämnet med människor hon inte träffat innan.

– Det var väldigt intressant att prata om tillit med andra, särskilt då vi inte kände varandra sedan tidigare. Bara att prata med främlingar om tillit fick mig att känna mer tillit till andra. Jag antar att det beror på att det skapade en öppenhet och sårbarhet.

NYA PERSPEKTIV

Från samtalet på Nordiska museet tar Sumbu Temo med sig hur positivt och lärorikt det är att samla en grupp individer med olika bakgrund, åldrar och livserfarenheter. ▸

Under workshopen delade deltagarna med sig av sina egna erfarenheter av tillit.

Foto: Charlesdeluvio, Unsplash

– Genom att lyssna på varandra och bli lyssnad på får du lära dig nya perspektiv. Det kändes som att jag fick en djupare inblick av varje deltagare och även öppnade upp en del av mig själv, säger Sumbu Temo.

Louise Hellbom på Föreningen Norden beskriver en liknande upplevelse:

– Det som stannat kvar i mig är hur tillit kan uppstå i mötet mellan människor med olika perspektiv. Det är något väldigt vackert i att se hur olikheter inte behöver skapa avstånd utan tvärtom kan bygga broar. Jag ser det som grundläggande viktigt att mötas i vår mänsklighet och i en öppenhet inför olika perspektiv.

Louise Hellbom är övertygad om att vi kan bidra till att stärka tilliten genom att prata om våra egna erfarenheter och tankar. Hon fortsätter:

– Samtal om tillit är i sig en handling av tillit. Deltagarna tog upp utmaningar de stött på när tilliten brustit och det kräver ett visst mått av sårbarhet. När vi delar våra erfarenheter, lyssnar på varandra och vågar vara öppna bygger vi någonting i relationen som är tillitsstärkande. Det är i samtalen vi övar oss i att vara sårbara, att visa respekt och att förstå varandras verkligheter. Genom att prata om tillit gör vi den mer synlig, och att synliggöra något är första steget i att stärka något.

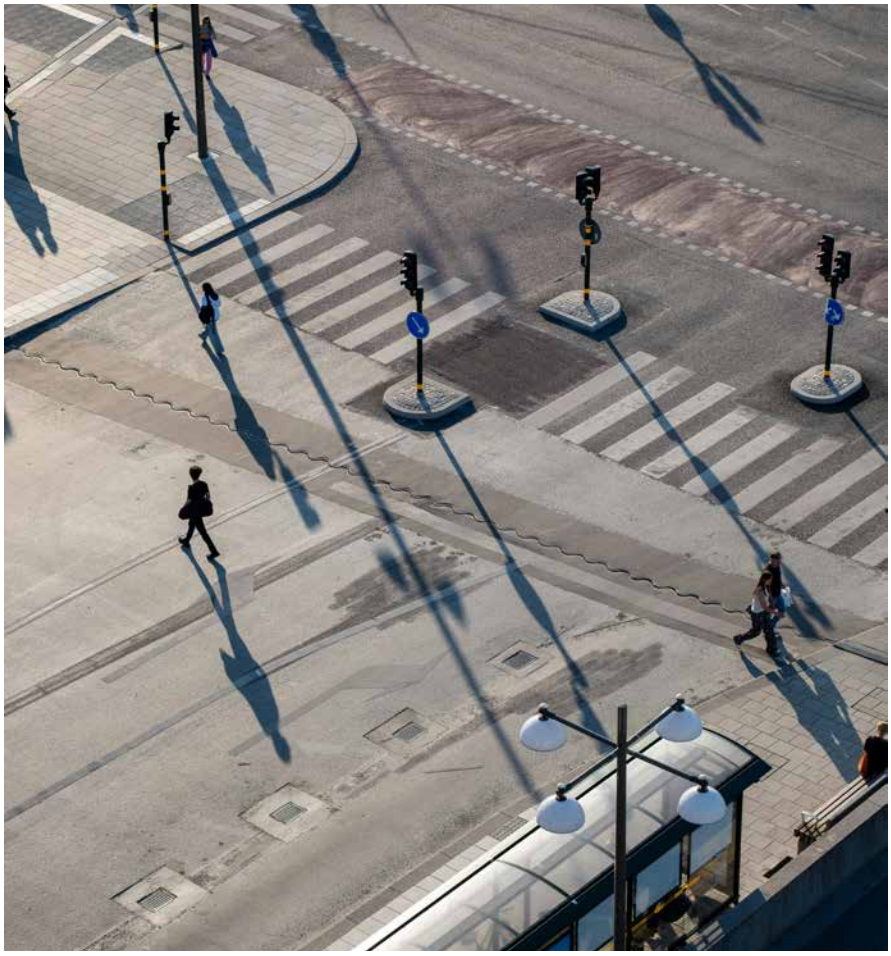

Foto: Umair Dingmar, Unsplash

Alla individer har ett gemensamt ansvar för tilliten i samhället.

GEMENSAMT ANSVAR

Sumbu Temo tror också att ömsesidiga samtal, där vi lyssnar och blir lyssnade på, kan skapa och stärka tillit mellan människor. Men i ett polariserat samhälle är det en utmaning.

– Vi lever i en värld där många av oss gärna berättar om varför vi misstror andra, men vi har svårt för att skapa dialog. Och ibland må det vara så att vi faktiskt har rätt i sak, men hur skapar vi långsiktig positiv förändring hos andra? Där tror jag att samtal kan vara ett första steg och med det kommer förhoppningsvis tillit som kan öppna dörrar till positiv förändring, säger Sumbu Temo.

Att vi som individer har ett stort ansvar för tilliten i samhället är Sumbu Temo övertygad om.

– Det är viktigt att som enskild individ tänka på hur du bidrar till tillit, eller bristen på tillit. Hur samtalar jag med andra? Hur inkluderar jag andra och deras tankar och erfarenheter? Vi alla är del av tilliten vi skapar och bygger, säger Sumbu Temo.

Men att bara se tillit som Nordens guld och stanna där är hon inte med på. Hon vill bredda diskussionen.

– Jag tror att det är viktigt att inte begränsa oss i tron att tillit endast är något som existerar i Norden. Snarare bör vi titta på vilka parametrar som påverkar tillit på samhällsnivå. Vad är det som gör att de nordiska länderna har hög tillit? Och politiskt samt historiskt sett, vad är det som gör att andra länder inte kommer lika högt upp? säger Sumbu Temo. ■

Foto: Privat

Sumbu Temo, deltagare i workshopserien Tillit – Nordens guld?

Foto: Anna Scaramellini

”Genom att lyssna på varandra och bli lyssnad på får du lära dig nya perspektiv. Det kändes som att jag fick en djupare inblick av varje deltagare och även öppnade upp en del av mig själv.”

Nordiska dagar och nätter

Ett inslag i workshopserien kom från Nordiska museets pågående digitala insamling Nordiska dagar och nätter. Deltagarna fick skriva om en dag då de upplevt tillit eller brist på tillit och sedan dela sina berättelser med varandra.

Vill du också bidra till Nordiska museets insamling av minnen och berättelser från vardagslivet i Norden? Gör det via QR-koden:

Trygghet, öppenhet och demokrati

Norden vill bli världens mest hållbara och integrerade region 2030. För att nå dit krävs politisk beslutsamhet och en bättre dialog med civilsamhället. Här är Föreningen Nordens rekommendationer.

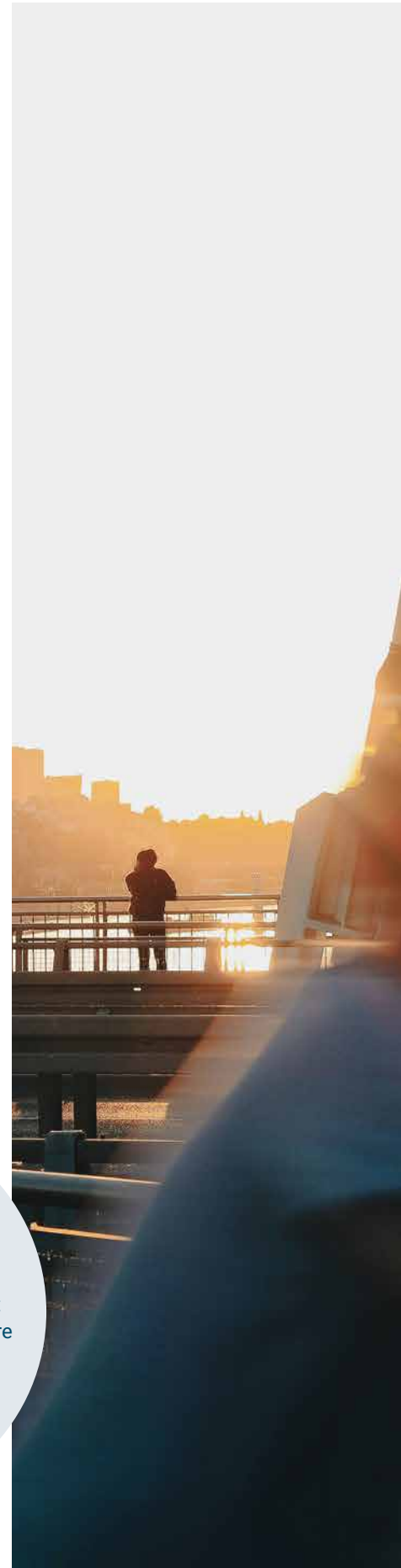
De nordiska statsministrarnas gemensamma vision är att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. En angelägen vision som kräver ett starkt politiskt samarbete över gränser. Det råder ingen tvekan om att det finns en bra grund att stå på. Norden har ett av världens äldsta och mest omfattande regionala och politiska samarbeten. Den nordiska modellen med stabila och pålitliga välfärdssystem och våra gemensamma demokratiska värderingar är i stora delar unik. Vi lever i en framgångsrik region som toppar internationella mätningar av öppenhet, tillit, yttrandefrihet och lycka.

Politiker av alla färger är överens om att samarbetet i Norden är viktigare än någonsin. Men Nordens samhörighet kan inte byggas och stärkas enbart på politisk nivå. År 2030 närmar sig, och vi behöver lägga i en högre växel i arbetet. Vår nordiska modell behöver värnas och utvecklas på alla nivåer för att stå stark även i framtiden.

NYTÄNKANDE OCH RELATIONSBYGGANDE

Det nordiska samarbetet har drivits fram av invånarna och organiserats genom folkrörelser, som exempelvis Föreningen Norden. Genom innovativa initiativ som nordisk passfrihet, en gemensam nordisk arbetsmarknad och formella samarbetsstrukturer som Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har dagens nordiska samarbete utvecklats. I oroliga tider med många gemensamma samhällsutmaningar är det extra viktigt att satsa på relationer och samarbeten i närområdet. Nordisk sammanhållning och integration byggs genom att människor möts, delar erfarenheter och samarbetar.

Som region betraktat är Norden världsmästare när det gäller tillit i befolkningen. Nordens guld – tilliten – har vuxit sig så stark genom folkrörelserna och civilsamhället. Frivilliga, lokala och medlemsbaserade organisationer med demokratiska beslutsprocesser har lagt grunden för den starka och över tid hållbara tilliten mellan människor i Norden. Om vi vill behålla en hög nivå av tillit – och allt det positiva som den för med sig – är det oerhört viktigt att fortsätta involvera invånarna och civilsamhället i den nordiska samhällsutvecklingen. ■

Rekommendationer

Med utgångspunkt i arbetet med Nordperspektiv 2025/2026 har Föreningen Norden formulerat rekommendationer till beslutsfattare i Norden inom tre områden: ett tryggt Norden, ett öppet Norden och ett demokratiskt Norden.

Foto: Orest Mykhalchuk, Unsplash

Rekommendationer till beslutsfattare från Föreningen Norden

1 Ett tryggt Norden
Trygghet är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Nordens samhörighet och samarbete kan inte byggas och stärkas enbart på politisk nivå eller genom formella försvarsavtal. Därför behöver långsiktiga och varaktiga former för dialog med civilsamhället etableras.

2 Ett öppet Norden
Nyttan med nordiskt samarbete måste märkas i vardagen. Människor ska kunna leva, bo, arbeta och studera i hela regionen utan onödiga gränshinder. Det finns många konkreta lösningar för ökad integration, mobilitet och öppenhet i Norden. Nu behövs politisk vilja och handlingskraft för att genomföra dem i praktiken.

3 Ett demokratiskt Norden
Våra gemensamma värderingar om demokrati, öppenhet, jämställdhet och yttrandefrihet har lagt grunden till det Norden vi känner i dag. Nu när våra demokratiska värderingar är satta under press behöver beslutsfattare i Norden stå upp för det som gjort våra samhällen starka och framgångsrika – både inom regionen och i relation till omvärlden.

Fler ska inkluderas i samhällsbygget i Norden

I en tid av oro och snabba förändringar vill Föreningen Norden arbeta för att stärka det som gör våra samhällen motståndskraftiga: trygghet, öppenhet och demokrati i Norden.

Foto: Aranprime, Unsplash

Åtaganden

Under arbetet med Nordperspektiv 2025/2026 har föreningen identifierat tre utvecklingsområden att arbeta för: ett tryggt Norden, ett öppet Norden och ett demokratiskt Norden.

Vår samtid präglas av oro, osäkerhet och snabb förändring. Sanningar, samarbeten och förutsättningar som vi har tagit för givna kan skifta snabbt. Den världsordning vi har vant oss vid hotas av nationalism, populism, polarisering och faktaresistens. I stället för att drabbas av panik och leta efter kortsiktiga och ogenomtänkta lösningar behöver vi fokusera på det som har gjort – och gör – vår region och våra demokratier motståndskraftiga.

Föreningen Norden har i över hundra år arbetat för att stärka samhörigheten i Norden genom möten, utbyten och samarbeten. Vår vision är ett öppet, demokratiskt, samverkande och hållbart Norden som utvecklas för framtiden – av oss tillsammans. Att arbeta närmare varandra över gränser är en styrka som skapar förutsättningar för ökat välstånd och starkare samhällen i Norden. Det är genom våra relationer vi bygger tillit och stärker vår gemensamma identitet – inte bara på individnivå utan också för våra samhällen i stort.

ÖPPENHET OCH INKLUDERING

Tillit är Nordens guld. Förtroende, samhörighet och samarbete mellan invånarna är avgörande för att de nordiska samhällena ska fungera och fortsätta utvecklas. Att invånare känner tillit till beslutsfattare och institutioner skapar en stabil grund för fungerande demokratier och gör våra samhällen mer motståndskraftiga vid kriser.

I en värld som präglas av snabb utveckling och stora förändringar behöver vi vara öppna och inkludera fler i samhällsbygget. Tillsammans behöver vi som individer, organisationer och samhällen uppgradera vår förståelse för vad samhörighet och samarbete i Norden kan innebära – nu och för framtiden. Här är samtal och dialoger över gränser viktiga verktyg.

När omvärlden är orolig och oförutsägbar behöver vi stå kvar i vissheten att vår nordiska modell med starka demokratier, yttrandefrihet och hög tillit kommer att fortsätta vara avgörande för en positiv samhällsutveckling i Norden. ■

Foto: Tahir Osman, Unsplash

Tre åtaganden för Föreningen Norden

1 Ett tryggt Norden
Föreningen Norden tror på kraften i mänskliga möten och gemensamma upplevelser. Genom vår verksamhet vill vi skapa utrymme för trygga samtal och en känsla av gemenskap och delaktighet i det nordiska samhällsbygget. Detta gör vi bland annat genom våra dialoger och workshops och vårt arbete med civilsamhällesnätverk i Norden.

2 Ett öppet Norden
Våra stora samhällsutmaningar delas över gränserna, och vi utvecklar bättre och mer framgångsrika lösningar tillsammans. Föreningen Norden driver och utvecklar verksamhet som bygger långsiktiga och hållbara relationer över gränser. Vi samarbetar med andra samhällsviktiga aktörer i regionen och lyfter fram goda exempel på samarbeten. Detta gör vi bland annat genom arbetsmarknadsprogrammet Nordjobb och Nordens samarbetspris.

3 Ett demokratiskt Norden
Ett starkt civilsamhälle, som fångar upp och tar vara på invånarnas behov och engagemang, är en viktig grundsten i en vital och fungerande demokrati. Föreningen Norden arbetar aktivt för att stärka dialogen mellan invånare och beslutsfattare. Detta gör vi bland annat genom vårt arbete med Nordperspektiv.

Stark tillit till Norden

Nordenbarometern 2025 bekräftar synen på tillit som Nordens guld. Två av tre upplever starkare tillit i de nordiska länderna än i övriga Europa. Men hur ska vi säkra den nordiska gemenskapen inför framtiden?

Text: Sandra Zetterman

Foto: Polina Kuzovkova, Unsplash

Om Nordenbarometern

Nordenbarometern är Föreningen Nordens årliga opinionsundersökning. I Nordenbarometern 2025 tar vi tempen på svenskars syn på Norden och nordiskt samarbete.

Undersökningen har genomförts av Verian på uppdrag av Föreningen Norden. Den bygger på 1 054 onlineintervjuer med den svenska allmänheten i åldrarna 18–79 år i den slumpmässigt rekryterade Sifopanelen.

Totalsumman är 100 procent på decimalnivå i samtliga diagram och tabeller. Då siffrorna anges i heltal blir totalsumman inte alltid 100 procent vid avrundning.

Datainsamlingen genomfördes i augusti 2025.

Foto: Magnus Sandberg

Josefin Carlring, generalsekreterare Föreningen Norden

Att tillit är Nordens guld bekräftas i Nordenbarometern 2025. I undersökningen svarar två av tre att de känner högre tillit till människor i de nordiska länderna än till människor i andra delar av Europa. Undersökningen har genomförts av Verian på uppdrag av Föreningen Norden.

– Att människor känner tillit till varandra är en bra grund för samarbete. I oroliga tider sätts tilliten och samarbetet på prov och då behöver vi stå samman både på ett politiskt plan och som befolkningar. Det här är inget vi kan ta för givet, vi behöver arbeta aktivt och långsiktigt för att bibehålla en hög nivå av tillit mellan människor, säger Josefin Carlring, generalsekreterare i Föreningen Norden.

Mer än hälften av personerna i undersökningen har träffat eller haft utbyte med en person från ett annat nordiskt land under det senaste halvåret. De flesta privat, genom jobbet eller skolan.

– Det är positivt att mer än varannan svensk har haft kontakt med en person från en annan del av Norden. Att vi möts och lär känna varandra stärker samhörighet och bygger tillit mellan människor. Vi som organisation vill såklart att den siffran ska bli högre. Det är banden mellan människor som lägger grunden för ett starkt samarbete, säger Josefin Carlring.

85 procent av personerna i undersökningen tycker att det behövs mer samarbete inom Norden. Det är en minskning från 90 procent i Nordenbarometern 2023. Dessutom är något fler tveksamma till om det behövs mer nordiskt samarbete. I åldersgruppen 18–29 år svarar 22 procent att de är tveksamma till mer nordiskt samarbete (att jämföra med 13 procent i samma åldersgrupp 2023). Totalt svarar 11 procent i undersökningen att de är tveksamma till mer nordiskt samarbete. År 2023 var totalt 7 procent tveksamma.

– Stödet för det nordiska samarbetet är fortfarande väldigt högt, och det är såklart positivt. Men om vi ser en fortsatt minskning, särskilt i yngre åldersgrupper, måste vi höja ett varningens finger. Samarbetet byggs och stärks underifrån av människor som ser ett värde i att vi samarbetar över gränser. Om stödet minskar kan samarbetet tappa sin legitimitet, säger Josefin Carlring.

POLITISKT SAMARBETE RÄCKER INTE

Under 2024 och 2025 var Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet och president i Nordiska rådet. Men frågan är om dessa politiska satsningar har fått genomslag i befolkningen.

– Det är bra att vi tar ledartröjan i de nordiska samarbetsstrukturerna, men det räcker inte för att hålla samarbetet aktuellt och relevant i befolkningen. Vi behöver visa upp goda exempel på hur samarbete över gränser ger värde i människors vardag. Det behöver finnas en bred palett av aktörer som jobbar med detta på olika plan, och här spelar civilsamhället en särskilt viktig roll, säger Josefin Carlring.

KRISBEREDSKAP OCH KLIMAT I TOPP

Krisberedskap och säkerhetsfrågor är viktigast att samarbeta kring inom Norden enligt de flesta i undersökningen. Nästan varannan väljer det alternativet. På andra plats med 17 procent kommer miljö och klimat.

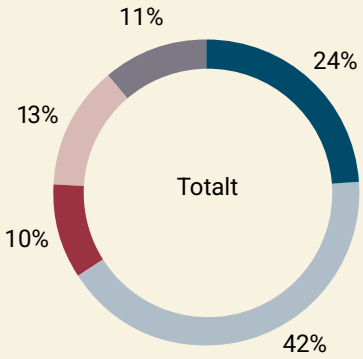
– Det handlar om stora och aktuella frågor där samarbete är nyckeln. Svaren stärker oss i övertygelsen att samarbete över gränser krävs för att vi ska kunna ta oss an vår tids stora samhällsutmaningar, säger Josefin Carlring. ■

”Vi behöver arbeta aktivt och långsiktigt för att bibehålla en hög nivå av tillit mellan människor.”

Tillit i Norden

Jag känner tillit till människor i de nordiska grannländerna i högre utsträckning än till människor i andra länder i Europa.

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer delvis inte
- Instämmer inte alls
- Tveksam, vet ej

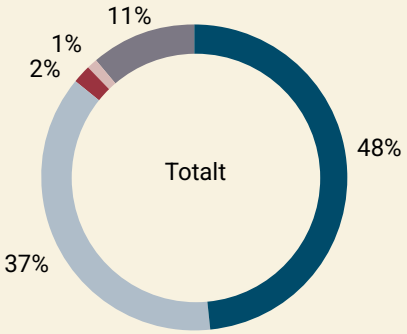

”Det är banden mellan människor som lägger grunden för ett starkt samarbete.”

Mer samarbete

Det behövs mer samarbete inom Norden för att klara framtida utmaningar

- Instämmer helt
- Instämmer delvis
- Instämmer delvis inte
- Instämmer inte alls
- Tveksam, vet ej

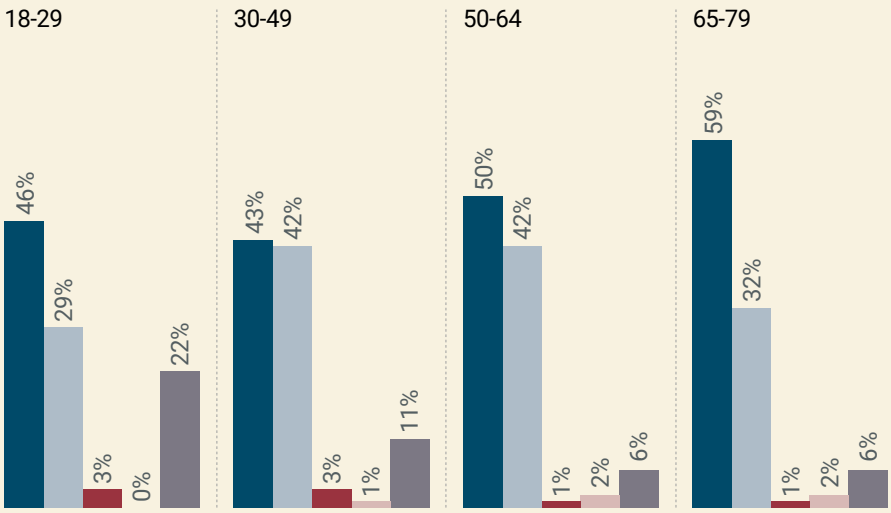

Foto: Polina Kuzovkova, Unsplash

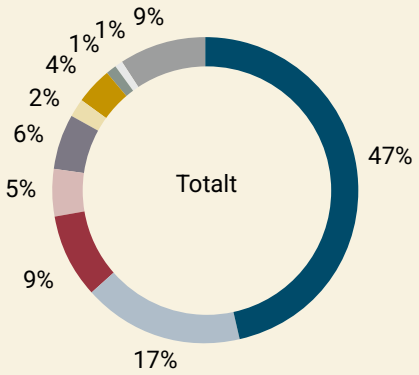
Mer än hälften har träffat eller haft utbyte med en person från ett annat nordiskt land under det senaste halvåret.

Prioriterade områden för samarbete

Inom vilket av följande områden är det viktigast att samarbeta mellan de nordiska länderna tycker du?

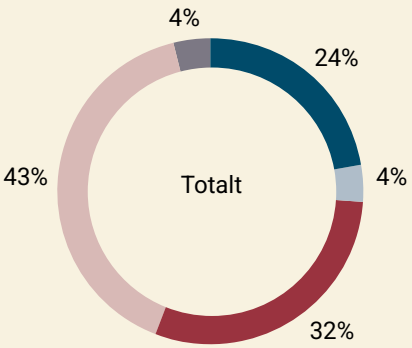
- Krisberedskap och säkerhetsfrågor
- Miljö och klimat
- Migrations- och flyktingfrågor
- Utbildning och arbetsmarknad
- Forskning och innovation
- Transport
- Demokratiutveckling
- Turism och näringsliv
- Annat område
- Tveksam, vet ej

Möten över gränserna

Har du träffat eller haft utbyte med en person från ett annat nordiskt land under det senaste halvåret?

- Ja, genom jobbet eller skolan
- Ja, inom föreningslivet
- Ja, privat
- Nej
- Tveksam, vet ej

Fotnot: Totalsumman blir mer än 100 procent, då flera alternativ var möjliga för dem som har svarat ja på frågan. Totalt svarar 53 procent ja.

”I oroliga tider sätts tilliten och samarbetet på prov och då behöver vi stå samman både på ett politiskt plan och som befolkningar.”

Produktion

Föreningen Norden
Projektledare: Sandra Zetterman
Projektmedarbetare: Anna Scaramellini
och Louise Hellbom
Ansvarig utgivare: Josefin Carlring

Birdh
Projektledare: Johan Abrahamsson
Redaktör: Julia Lindström
Redaktör: Oscar Sundell (praktikant)

25AH
Creative director: Fredrik Remnefalk
Designer: David Lundbäck

Skribenter
Fayme Alm
Julia Lindström
Sandra Zetterman

Tryckt av Åtta45
Omslagsfoto: MRC Témiscamingue

Nordperspektiv ges ut av Föreningen Norden
Sverige.
ISSN: 3035-8558 (print)

Publikationen är finansierad av Föreningen Norden
Sverige med bidrag av Utrikesdepartementet.

Tack!

Letterstedtska Föreningen
Nordiska museet
Nordiska ministerrådet
Nordiska rådet
Nordjobb
Medlemmar och förtroendevalda i Föreningen
Norden och andra som deltagit i våra
verksamheter.

Om Föreningen Norden

Föreningen Norden är en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation som sedan 1919 arbetar för att främja och stärka samarbete och samhörighet i Norden och med dess omvärld. Vi skapar möten och möjliggör dialog och samarbeten mellan människor och över gränser. Året om och i hela Norden, vår verksamhet är öppen för alla.

Läs gärna mer på *norden.se* eller kontakta oss på *info@norden.se*.

Foto: Johannes Kopf, Unsplash

Avsändare:
Åtta45 Tryckeri AB
Box 515
175 26 Järfälla

B PP Sverige, Port Payé

Ej retur

Tilliten har byggt det Norden vi känner i dag, och det Norden vi vill bygga för framtiden.

FÖRENINGEN NORDEN

Nordperspektiv
En publikation från Föreningen Norden, 2025

Läs mer på norden.se